

Samen werken aan de toekomst

Collegeprogramma 2019-2023

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Registratienummer

19.0907223

Datum

26 april 2019

Status

Concept

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Uitgangspunten van beleid	3
3	Speerpunten	4
4	Waterveiligheid	5
5	Wateroverlast	6
6	Watertekort	6
7	Gezond water (Kaderrichtlijn Water)	6
8	Schoon water (waterketen)	6
9	Wegenbeheer	7
10	Financiën	7
11	Organisatieontwikkeling	8
12	Cultuurhistorisch erfgoed	8
13	Maatschappelijk verantwoorde overheid (MVO)	8
14	Communicatie	8
15	Tot slot	8

1 Inleiding

In de dynamische wereld van het waterschap is het noodzakelijk vooruit te kijken, met respect voor het verleden. Het hoogheemraadschap doet dat met de 'Agenda van de Toekomst', waarbij op hoofdlijnen wordt gekeken naar een drietal aspecten: het klimaat, technologie en maatschappelijke ontwikkelingen.

Door de veranderingen in het klimaat neemt de kans op wateroverlast en watertekort, met droogte als gevolg, toe, de zeespiegel stijgt en de bodem daalt. Daardoor neemt het werk van het waterschap in belangrijkheid toe en staat het waterschap voor nieuwe uitdagingen. Technologische ontwikkelingen kunnen het hoogheemraadschap daarbij helpen. Maar doordat de belangrijkheid van het werk toeneemt, zal het waterschap ook steeds meer gevraagd worden breed maatschappelijk te functioneren, samenwerkend aan de toekomst van Hollands Noorderkwartier.

Met dit collegeprogramma zet het hoogheemraadschap in op een actief beleid op basis van een aantal uitgangspunten: samenwerkend vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid, met een gebiedsgerichte aanpak om optimaal gebruik te kunnen maken van lokale kennis en ervaring, toekomstgericht en duurzaam. Zo kunnen wij ons gebied bewoonbaar en werkbaar houden voor burgers en bedrijven, agrariërs en natuurbeheerders tegen maatschappelijk zo laag mogelijke kosten.

2 Uitgangspunten van beleid

Het hoogheemraadschap heeft wettelijk een drietal kerntaken: water beheren, water keren en water zuiveren en een neventaak, het wegbeheer. Door samen te werken kunnen we de dingen waarin we goed zijn – onze kerntaken – optimaal uitvoeren, maar daarbij ook ruimte en mogelijkheden bieden aan andere organisaties, burgers, bedrijven en andere overheden om daarbij aan te haken, een ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheden.

Vanuit onze eigen verantwoordelijkheid kiezen we nadrukkelijk voor samenwerking vanuit een brede kijk, waarbij wij oog hebben voor de belangen van anderen en waarbij wij ons betrokken voelen bij de activiteiten en belangen van die anderen. Zo kunnen we in afstemming met hen taken oppakken die breder zijn dan de onze, maar daarbij blijft iedere partij wel verantwoordelijk voor de eigen taken en betaalt iedere partij voor het eigen deel. Zo menen wij de beste resultaten te kunnen bereiken, met het beste draagvlak en tegen maatschappelijk zo laag mogelijke kosten. Die samenwerking is breed: beleidsmatig en uitvoerend, initiërend en stimulerend, maar ook luisterend en ondersteunend aan initiatieven vanuit de maatschappij. Zo geven wij invulling aan de werkwijze zoals deze met de Omgevingswet is geïntroduceerd. Als functionele overheid gaat het schap uit van de eigen kerntaken, maar voelen wij ons ook nauw betrokken bij aspecten waarvoor andere partijen primair verantwoordelijk zijn zoals ruimtelijke ordening, natuur, klimaatadaptatie, waterrecreatie, vaar- en schaatsroutes, visgelegenheden en wandel- en fietsroutes.

Vanuit onze eigen verantwoordelijkheid hebben wij ook een maatschappelijke adviestaak. Met onze kennis en inzichten, gerelateerd aan onze kerntaken, willen wij een belangrijke rol spelen in maatschappelijke discussies en processen waarbinnen waterbeheer een rol speelt. Voorbeelden daarvan zijn onder andere ruimtelijke adaptatie, klimaatverandering en bodemdaling. Vanuit die maatschappelijke adviesrol zullen wij ons proactief opstellen om zo in een zo vroeg mogelijk stadium onze inbreng te hebben binnen de beleidsprocessen en de maatschappelijke discussies, voor zover deze inzet efficiënt en effectief is.

Als verantwoordelijke overheid heeft het hoogheemraadschap een voorbeeldfunctie als het gaat om te anticiperen op de gevolgen van de klimaatverandering, biodiversiteit, duurzaamheid, innovatie en participatie. Om een en ander te accentueren zal in het dagelijks bestuur een specifieke portefeuille duurzaamheid, innovatie en participatie toegewezen worden. Om de innovatie verder te ondersteunen heeft het schap een open houding ten opzichte van nieuwe technologieën en zal het waterinnovatiefonds gecontinueerd worden, waarbij waar mogelijk het hoogheemraadschap ook als launching customer kan optreden.

Het werkgebied van het hoogheemraadschap is omvangrijk en divers: van veenweidegebied tot binnenduinrand, van aangedijkte kleigebieden tot diepe droogmakerijen. Daarom kiest het schap voor een gebiedsgerichte aanpak, samenwerkend met alle bij het gebied betrokken partijen. Daarbij wordt waar mogelijk aangesloten op ontwikkelingen en activiteiten van anderen en faciliteert het schap waar mogelijk de verschillende functies binnen het gebied. In landbouwgebieden staat een landbouwkundig beheer voorop, in natuurgebieden is het watersysteem ingericht om deze functie te ondersteunen.

Een nuttige vorm van gebiedsgerichte samenwerking is de samenwerking met lokale bedrijven en aannemers, maatschappelijke organisaties en andere overheden, bijvoorbeeld ook in de vorm van gezamenlijk inkopen. Daarmee kan ook lokale kennis en ervaring van burgers en bedrijven worden ingezet. Binnen de aanbestedingsregels kiezen wij, waar mogelijk en wenselijk, voor lokaal als het kan en centraal als het moet.

Wij streven naar een doelgericht en transparant beleid, dat zo concreet mogelijk geformuleerd is. In de kwartaalrapportages en het jaarverslag leggen wij daarover verantwoording af. Bij de totstandkoming van het beleid wordt het algemeen bestuur, maar ook de maatschappelijke omgeving, in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken. Intern en extern werkt het hoogheemraadschap zo integraal mogelijk, waarbij verschillende facetten tegelijkertijd en in onderlinge samenhang worden aangepakt.

Het hoogheemraadschap heeft de taak Hollands Noorderkwartier bewoonbaar te houden, voor nu en in de toekomst. Klimaatverandering, zeespiegelstijging en bodemdaling, maar ook maatschappelijke en technologische ontwikkelingen hebben dan ook grote invloed op het werk van het schap. Bij de ontwikkeling van ons beleid en bij de uitvoering van ons werk houden wij dan ook nadrukkelijk rekening met deze toekomstige ontwikkelingen. Daarmee streven we naar een toekomstbestendig waterbeheer voor een gezonde en economisch sterke landbouw en voor een waardevolle en robuuste natuur. De ontwikkelingen in het veenweidegebied hebben daarbij onze speciale aandacht.

3 Speerpunten

De komende jaren staat het hoogheemraadschap vele uitdagingen te wachten, die opgepakt moeten gaan worden. Daarnaast gaan de dagelijkse werkzaamheden ook gewoon door. De afgelopen jaren is veel ervaring opgedaan met programmatisch werken en het is dan ook verstandig deze manier van werken verder te ontwikkelen. Binnen de hoofdlijnen van het beleid zijn daarnaast een aantal speerpunten:

- a. Door middel van gebiedsprocessen, nieuwe ruimtelijke instrumenten en innovatieve technieken het landelijk gebied aanpassen aan de gewijzigde omstandigheden (waaronder de klimaatverandering), voor een gezonde en economisch sterke landbouw en een robuuste natuur. Het Landbouwportaal kan daarbij een belangrijke rol spelen voor burgers en bedrijven

- om met de uitvoering ervan aan de slag te gaan en daarom zal het portaal verder ontwikkeld worden binnen onze verantwoordelijkheid en mogelijkheden.
- b. Door middel van gebiedsprocessen, nieuwe ruimtelijke instrumenten en innovatieve technieken het stedelijk gebied ontwikkelen tot een klimaat- en toekomstbestendige stad. Vanuit onze maatschappelijke adviesrol brengen wij daarbij onze kennis en ervaring in en initiëren, stimuleren en faciliteren wij maatschappelijke ontwikkelingen en processen.
 - c. Vanuit de brede kijk en de voorbeeldfunctie besteedt het hoogheemraadschap veel aandacht aan biodiversiteit en er zal dan ook een visie biodiversiteit ontwikkeld worden. Daarbij zal ook gelet moeten worden op de interferentie tussen het beheer op de terreinen van het schap en de omringende gebieden zoals landbouw en natuur.
 - d. Schadelijke stoffen zoals medicijnresten, hormonen, resistente bacteriën en microplastics horen niet in het oppervlaktewater. Deze stoffen moeten dan ook, waar mogelijk, aan de bron aangepakt worden. Met een vierde zuiveringstrap kunnen deze schadelijke stoffen verwijderd worden. Daarbij past een praktische aanpak waarbij eerst de hotspots worden aangepakt.
 - e. Door middel van innovatieve technieken zal de waterketen binnen de technische en financiële mogelijkheden omvormen tot een grondstoffen- en energiefabriek. Het schap staat daarbij open voor de mogelijkheden van thermische energie uit oppervlakte- en afvalwater, in samenwerking met derden te ontwikkelen, elk vanuit de eigen verantwoordelijkheden.
 - f. Door een innovatieve en proactieve aanpak van het hoogwaterbeschermingsprogramma en het programma verbetering boezemkaden voorop lopen op dit terrein en in samenwerking met andere waterschappen, kennisinstituten en anderen te komen tot verdere kennisontwikkeling en kennisuitwisseling.
 - g. Door te werken aan een gezonde bedrijfsvoering worden de werkzaamheden tegen maatschappelijk zo laag mogelijke kosten uitgevoerd. Daarbij staat doelmatigheid en effectiviteit voorop.
 - h. Om de samenwerking met vele partijen te verstevigen is een goed waterbewustzijn van groot belang. Wij zetten in de huidige collegeperiode dan ook nadrukkelijk in op het vergroten van het waterbewustzijn, mede om zo het draagvlak voor onze werkzaamheden te verbeteren. Participatie kan een belangrijke rol spelen bij het vergroten van het waterbewustzijn. Daarom starten we in beperkte mate met een Burgerparticipatiefonds en bouwen dat, na evaluatie, eventueel verder uit als dat effectief en efficiënt blijkt te zijn. De activiteiten binnen het fonds moeten aansluiten bij onze kerntaken. Een voorstel daartoe wordt verder uitgewerkt en aan het algemeen bestuur voorgelegd.

4 Waterveiligheid

Het hoogheemraadschap is al een aantal jaren actief bezig met de realisatie van het hoogwaterbeschermingsprogramma, het HWBP2 en het (n)HWBP. Tevens wordt het programma tot verbetering van diverse boezemkaden uitgevoerd. Enerzijds voldoen wij daarbij aan de normen, maar anderzijds willen wij een zo hoog mogelijk maatschappelijk rendement realiseren. Dat doen wij onder andere door innovatieve technieken, onderzoeken naar nieuwe inzichten en aanpakken en moderne aanbestedingsvormen zoals de "alliantie" voor de Markermeerdijken. Daarnaast betrekken wij in gebiedsprocessen alle betrokkenen bij de dijkverzwaring en voeren in samenwerking met anderen ook aansluitende projecten uit, zoals het "stadsstrand in Hoorn". Dit beleid bestendigen wij verder.

5 Wateroverlast

Het regent tegenwoordig steeds meer en in steeds heftiger buien. Om ons watersysteem op orde te houden, komen wij de afspraken in het Nationaal Bestuursakkoord Water 2003 na. In het kader van de watersysteemstudie wordt een nieuwe Wateropgave 2.0 ontwikkeld en met een gebiedsgerichte aanpak verder uitgewerkt, zowel waterstaatskundig als maatschappelijk. Daarbij is het de bedoeling om in een zo vroeg mogelijk stadium aan te sluiten bij de activiteiten van de andere partners, zodat wij ons watersysteem ook in de toekomst klimaatbestendig en robuust kunnen houden.

Het bestaande beleid ten aanzien van de overname van het onderhoud van het openbaar stedelijk water, wordt bestendig.

6 Watertekort

Door de klimaatverandering nemen de periodes van droogte toe en worden zij langer. Daarnaast neemt de kweldruk met vooral brak grondwater toe als gevolg van een stijgende zeespiegel en een dalende bodem. De beschikbaarheid van schoon, zoet water komt daardoor steeds meer onder druk te staan. Actieve verbraking, zoals door derden gewenst ten behoeve van bijvoorbeeld natuurontwikkeling of vismigratie, is mogelijk zolang het geen of slechts een zeer beperkte invloed heeft op de beschikbaarheid van schoon en zoet oppervlakte- en grondwater.

Het hoogheemraadschap stimuleert een spaarzaam gebruik van zoet oppervlakte- en grondwater. Daarnaast zet het schap zich in om de beschikbaarheid van voldoende zoet water zoveel mogelijk zeker te stellen en indien mogelijk te vergroten. Daarbij werken we samen met andere partners en ondersteunen wij innovatieve projecten. Zo creëren we oplossingen, bouwen we draagvlak op, ontwikkelen we kennis en ervaring en zetten we maatschappelijke ontwikkelingen in gang. Wij pakken daarbij actief de handschoen op en nemen we initiatieven, lokaal, regionaal en waar nodig ook landelijk.

7 Gezond water (Kaderrichtlijn Water)

Een goede waterkwaliteit en gezond water is een belangrijk aspect binnen het werk van het hoogheemraadschap. De werkzaamheden vanuit de Kaderrichtlijn Water worden dan ook naar behoren uitgevoerd. Het schap gaat daartoe actief aan de slag in kansrijke gebieden om een zo efficiënt en effectief mogelijk resultaat te behalen.

Daar waar de waterkwaliteit negatief wordt beïnvloed door menselijk handelen, wordt ingezet op de bewustwording en gedragsverandering van betrokkenen en op de bestrijding van de verontreiniging aan de bron. Om de waterkwaliteit te verbeteren en om de emissies vanuit de landbouw te verminderen, ziet het hoogheemraadschap toe op het verantwoord gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten en faciliteert het waar mogelijk initiatieven vanuit de sector. Het Landbouwportaal kan daarbij een belangrijke rol spelen.

We brengen alle factoren in beeld die invloed hebben op de waterkwaliteit, zoals de historische belasting en de achtergrondbelasting. Dat zal nodig zijn om in 2028 de normen van de KRW op een realistische manier te verankeren en daaraan te voldoen.

8 Schoon water (waterketen)

Met de Toekomstvisie (afval)waterketen is een belangrijke stap gezet in de ontwikkeling van een duurzame en kostenefficiënte bedrijfsvoering, waarbij extra ingezet moet worden op afkoppelen van

hemelwater en op het terugdringen van rioolwateroverstorten. Door nauw samen te werken met onze partners binnen de waterketen zoals de gemeenten en het Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN), voldoen wij ruimschoots aan de afspraken zoals deze gemaakt zijn binnen het Bestuursakkoord Water 2011.

Innovatieve technieken en nieuwe manieren van werken bieden binnen de waterketen steeds meer mogelijkheden. Wij ondersteunen actief nieuwe mogelijkheden waarbij wij samenwerken met onze partners binnen de waterketen, met de kennisinstututen en het bedrijfsleven. In het kader van duurzaamheid en kostenbeheersing wordt verder gewerkt aan de energiebesparingen in de waterketen en wordt het accent verlegd van "afvalwaterzuivering" naar de ontwikkeling van een "grondstoffen- en energiefabriek".

9 Wegenbeheer

Het hoogheemraadschap heeft van oudsher in een deel van het werkgebied het wegenbeheer als neventaak. Binnen de huidige situatie ziet het schap dit niet als een kerntaak en is het de bedoeling de wegen over te dragen aan de gemeenten. Het ingeslagen traject wordt voortvarend voortgezet, waarbij het streven is de wegen in 2025 overgedragen te hebben. Totdat alle wegen zijn overgedragen beheert het hoogheemraadschap de wegen als goed huisvader en staat veiligheid op de eerste plaats.

10 Financiën

Het hoogheemraadschap werkt aan een gezonde financiële situatie, waarbij we de schuldenlast willen beperken en de belastingdruk voor onze inwoners maar beperkt willen laten stijgen. Daarom willen wij de schulden op termijn (2030) maximeren op tweemaal de belastingopbrengst.

De belastingdruk zal de komende jaren verhoogd kunnen worden met de (gecorrigeerde) inflatiecijfers. Nieuw beleid en extra ambities zullen in eerste instantie gerealiseerd moeten worden binnen de bestaande middelen, bijvoorbeeld door een verhoogde doelmatigheid en effectiviteit, of waarbij nieuw beleid ook financieel het oude beleid vervangt. Indien de bestaande financiële middelen ontoereikend zijn, zullen het nieuwe beleid en de extra ambities in relatie tot de financiële mogelijkheden afgewogen moeten worden.

Landelijk loopt er binnen de Unie van Waterschappen een discussie over een nieuw belastingstelsel/kostentoedeling. In afwachting daarvan is het hoogheemraadschap terughoudend met de aanpassing van de kostentoedeling. De kostentoedeling moet daarbij refereren aan de relatie belang/betaling en daardoor uitlegbaar zijn. Grote schommelingen moeten daarbij voorkomen worden.

De belastingopbrengst wegenheffing mag voorlopig met gemiddeld vier procent per jaar stijgen zodat het onderhoudsniveau van de wegen op peil is en de overdracht van de wegen naar de gemeenten kan worden gestimuleerd.

Het kwijtscheldingsbeleid minder draagkrachtigen wordt gecontinueerd.

11 Organisatieontwikkeling

Het hoogheemraadschap heeft zich in de afgelopen periode ontwikkeld tot een omgevingsgerichte organisatie. Die ontwikkeling zal verder voortgezet en uitgewerkt moeten worden, waarbij aandacht moet worden besteed aan openheid en transparantie, doelgerichtheid en efficiëntie.

12 Cultuurhistorisch erfgoed

Het waterschap als openbaar bestuur kent een eeuwenoude geschiedenis. Het hoogheemraadschap heeft dan ook een veelheid aan cultuurhistorisch erfgoed. De nadrukkelijke intentie van het schap is dit cultureel erfgoed in stand te houden. Daarbij kan het erfgoed eventueel ingezet worden om (de geschiedenis van) het waterschap onder de aandacht te brengen van een breed publiek.

13 Maatschappelijk verantwoorde overheid (MVO)

Het maatschappelijk functioneren van het hoogheemraadschap is al op vele plaatsen in dit Collegeprogramma aangestipt. Zo zetten we nadrukkelijk in op het samenwerken in gebiedsprocessen, proactief en stimulerend, met een open oog voor de wensen en belangen van anderen.

Het hoogheemraadschap stimuleert waar mogelijk en doelmatig de participatie arbeidsgehandicapten in het arbeidsproces en heeft dit ook als uitgangspunt opgenomen in het Inkoop- en Aanbestedingsbeleid.

Internationaal bieden wij via de Unie van Waterschappen desgevraagd noodhulp. Ook zetten wij onze kennis en ervaring in de focuslanden van de Unie in, om de opbouw van de noodzakelijke kennis en kunde op het terrein van het waterbeheer en de waterveiligheid daar te ondersteunen.

14 Communicatie

Het werk van het hoogheemraadschap is van belang voor alle bewoners van ons gebied dat grotendeels onder de zeespiegel ligt en alleen door middel van dijken, sloten en gemalen bewoonbaar kan worden gehouden. Om het draagvlak voor onze werkzaamheden te vergroten zetten we dan ook in op het vergroten van het waterbewustzijn en de betrokkenheid van burgers en bedrijven bij deze werkzaamheden.

15 Tot slot

Met dit collegeprogramma spreken wij de ambitie uit dat wij onze taken innovatief en doelgericht willen uitvoeren, samenwerkend aan de toekomst. Samen met u en voor u.
